

WAXWEILER, Emile, ingenieur, socioloog (Mechelen 22 mei 1867 - Londen 27 juni 1916).

Na ingenieursstudie te Gent werd Waxweiler verbonden aan het door de minister van Nijverheid en Arbeid A. Nyssens opgerichte Office de Travail, werd hoogleraar aan de school voor Politieke en Sociale Wetenschappen van de Université Libre de Bruxelles en in 1902 aldaar eerste directeur van het door Ernest Solvay gestichte Institut de Sciences sociales (naderhand Institut Solvay genoemd). Na het uitbreken van de Eerst Wereldoorlog week hij uit naar het buitenland en was in dienst van de Belgische regering. Vóór het eind van 1914 maakte hij zijn bekend gebleven werk *La Belgique neutre et loyale* af, waarin hij de Duitse beschuldigingen, als zou België zijn onzijdigheid niet nagekomen zijn, van de hand wijst en zodoende zijn in oppraak gebracht vaderland, en samen ermee de zaak van de kleine naties en het regime van bestendige neutraliteit, verdedigt. Dit en gelijksoortige geschriften kwamen in verscheidene talen van de pers. In de winter 1915-'16 was Waxweiler koning Alberts persoonlijke afgevaardigde bij geheime vredesbesprekingen met de Duitsers. In juni 1916 nam hij in Londen deel aan conferenties tussen de Geallieerden over handelsvraagstukken; daar verongelukte hij op 27 juni.

Waxweiler behoort in de V.B. tot de interessante galerij van flamingantische Walen. Als zodanig vinden we hem als jong afgestudeerde te Gent in de Vlaamse University Extension, eigenlijk Hooger Onderwijs voor het Volk (gesticht in 1892), waar hij in de jaren 1890 lessen gaf, in het Nederlands, over sociologie, toen een nieuwe wetenschap. Hierbij ging het reeds om een fase uit het vernederlandsingsproces van de Gentse universiteit, dat Waxweiler hielp bespoedigen; hij was ervan overtuigd, dat Nederlandstalig hoger onderwijs de enige zekerheid gaf voor een zich sterk en harmonisch ontwikkelend Vlaanderen, wat een maximum aan volkskracht zou opleveren voor het ene Belgische vaderland. Hij was een werkzaam lid van de Tweede Hoogeschoolcommissie en een van de ondertekenaars van het door haar uitgebrachte verslag over de vernederlandsing der Gentse universiteit, verslag dat door L. de Raet was opgesteld. Evenals deze laatste heeft Waxweiler grote belangstelling gehad voor Vlaanderens sociale en economische ontwikkeling; De Raet was Waxweilers medewerker geweest voor de nijverheidsoptelling van 1896. Niet alleen in Vlaanderen, maar ook aan de Brusselse universiteit en in andere verfranste kringen heeft Waxweiler zijn Vlaamsgezinde opvattingen nooit verborgen.

WERKEN : *Le charbon dans le Nord de la Belgique. Le point de vue économique et social* (1904); - *Sociale bewegingen in Vlaanderen sedert 1830*, in *Vlaamsch België sedert 1830*, VI (1912, p. 242-256); - *La Belgique neutre et loyale* (1915); - *Der europäische Krieg. Hat Belgien sein Schicksal verschul-*

det ? (1915); - Le Procès de la neutralité belge. Réplique aux accusations (1916); - Der europäische Krieg. Belgien hat sein Schicksal nicht verschuldet. Eine Antwort auf deutsche Anschuldigungen (1916); - België onzijdig en zijn plicht getrouw (1917).

LITERATUUR : *In Memoriam's in Het Vlaamsch Nieuws (door H. Vos, 29 juni 1916); Vrij België (30 juni en 7 juli 1916); Nieuwe Rotterdamse Courant (1 juli 1916); - E. Mahaim, Waxweiler (Emile), in Biographie nationale, XXVII (1938, kol. 136-145).*

REGINALD DE SCHRYVER